

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้ในปัจจุบันเน้นการฝึกฝนกลวิธีการเรียน เนื่องจากการเรียนภาษาเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวป้อนกับกลวิธีการเรียนรู้ภายในตัวของผู้เรียน (Ellis, 1997, p. 44; Long, 1983, pp. 26-41) ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ภาษานี้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน และเป็นวิธีหนึ่งที่เน้นการใช้กลไกภายในของผู้เรียนตามแนวคิดของนักทฤษฎีจิตนิยม นอกจากนี้นักจิตนิยมส่วนมากยังกล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการภายในตัวของผู้เรียน จะใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย กลวิธีการเรียนรู้ กลวิธีการใช้ภาษา และกลวิธีการสื่อสาร ซึ่งผู้เรียนจะนำไปใช้ในสภาพการณ์และหน้าที่ที่ต่างกันไป จากแนวคิดดังกล่าวจึงมีนักการศึกษาจำนวนมากได้พยายามศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ในด้านกลวิธีการเรียนรู้ที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษา เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมากที่สุด

เมื่อกล่าวถึงสมมติฐานเกี่ยวกับตัวป้อน (The Input Hypothesis) Krashen (1995, pp. 20–22) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ภาษาที่สอง กล่าวคือ ข้อมูลทางภาษาที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจได้มาจากการฟังหรือการอ่าน ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การฟังเป็นทักษะรับสารที่สำคัญ และเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้ทักษะอื่น (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2535, หน้า 159) ดังนั้นผู้พูดจะต้องฟังให้เข้าใจเสียก่อนจึงสามารถพูดได้ตอบ อ่าน หรือเขียนได้ แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Oxford (1993, p. 205) ที่กล่าวว่า "การฟังเป็นทักษะแรกที่เกิดตามธรรมชาติ และเป็นพื้นฐานที่จะพัฒนาความสามารถในทักษะอื่น คือ การพูด การอ่าน และการเขียน หากบุคคลใดมีความสามารถในการฟังสูง ความสามารถในทักษะอื่นก็จะสูงไปด้วย" นอกจากนี้หากพิจารณาให้ละเอียดจะพบว่า ผู้เรียนภาษาต่างประเทศสามารถพูดได้คล่องแคล่วเนื่องจากฟังภาษาเข้าใจ (วัฒนวรรณ สงวนเรือง และคณะ, 2534, หน้า 3)

ในช่วงกว่าสองทศวรรษที่ผ่านมาปัจจัยที่ได้รับการศึกษาค้นคว้ามากที่สุด และพบว่า มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษา คือ กลวิธีการเรียนรู้ (Learning Strategies) ของผู้เรียนดังที่ Oxford (1990, p. 1) ได้กล่าวว่า กลวิธีการเรียนรู้เป็นปฏิกิริยาเฉพาะอย่าง que ผู้เรียนเลือกใช้ในการเรียนเพื่อให้เข้าใจบทเรียนได้ง่าย และเร็วขึ้น รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความกระตือรือร้นในการเรียน พร้อมกันนี้ยังได้จำแนกประเภทของกลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สื่องออกเป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้

1. กลวิธีการเรียนรู้โดยตรง (Direct Strategies) เป็นกลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาษาที่จะเรียน (Target Language) ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลวิธีการใช้ความจำ (Memory Strategies) เป็นกลวิธีที่จะช่วยผู้เรียนด้านความจำ และการดึงข้อมูลใหม่มาใช้

1.2 กลวิธีการใช้ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Strategies) เป็นกลวิธีที่จะช่วยในการทำ ความเข้าใจภาษาและสร้างภาษาพัฒนาการ (Interlanguage)

1.3 กลวิธีการใช้สิ่งทดแทนทางภาษา (Compensation Strategies) เป็นกลวิธีที่จะช่วยในการใช้ภาษา แม้ผู้เรียนจะมีข้อจำกัดทางภาษา

2. กลวิธีการเรียนรู้โดยอ้อม (Indirect Strategies) เป็นกลวิธีที่จะสนับสนุนและจัดการเรียนรู้ภาษา โดยมีได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาษาที่จะเรียน กลวิธีการเรียนรู้โดยอ้อมนี้มีประโยชน์ต่อทุก ๆ สถานการณ์การเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยกลวิธีดังนี้

2.1 กลวิธีอภิปัญญา (Metacognitive Strategies) เป็นกลวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการใช้ความรู้ความคิด (Cognition) ของตนเอง เช่น การใส่ใจกับการเรียนรู้ การจัดการ การวางแผน และการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล

2.2 กลวิธีในการใช้ความรู้สึกนึกคิดในการใช้ภาษา (Affective Strategies) เป็นกลวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมอารมณ์ แรงจูงใจ และสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ได้

2.3 กลวิธีทางสังคม (Social Strategies) เป็นกลวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อช่วยการเรียนรู้ภาษาของตน

ส่วน Wenden (1985) ได้จำแนกกลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สองออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. กลวิธีการใช้ความรู้ความคิดของผู้เรียนเพื่อความเข้าใจภาษา (Cognitive Learning Strategies) หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการที่ผู้เรียนใช้เนื้อหาสาระที่เรียนอยู่ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้เข้าใจภาษาและเพิ่มพูนประสิทธิภาพความคงทนของการเรียนรู้ โดยมุ่งประเด็นไปยังรายละเอียดของข้อมูลที่ได้รับและรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ ที่เคยเรียนรู้มาก่อนและการอุปมา คือ มองหาส่วนที่คล้ายคลึงกับภาษาที่กำลังเรียน

2. กลวิธีในการสื่อสาร (Communication Strategies) หมายถึง กลวิธีที่ใช้เพื่อให้สามารถสื่อสารกันได้เข้าใจดี โดยอาศัยรับภาษาที่เป็นสื่อ และการถอดความหมายของภาษาที่รับมาอย่างถูกต้องให้เป็นที่เข้าใจกันทั้งสองฝ่าย

3. กลวิธีการฝึกฝนการใช้ภาษา (Global Practice Strategies) หมายถึง กลวิธีที่ผู้เรียนให้ความสนใจศึกษากฎเกณฑ์การใช้ภาษาในสังคม และพยายามหาโอกาสใช้ภาษาที่สองในการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้ภาษาที่สอง

4. กลวิธีอภิปัญญา (Metacognitive Learning Strategies) หมายถึง วิธีการที่ผู้เรียนใช้เพื่อควบคุมและตรวจสอบวิธีการเรียนรู้ของตน ซึ่งประกอบด้วยกลวิธีย่อยดังนี้

4.1 การวางแผนการเรียนรู้ (Planning) คือ การกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อที่จะตัดสินใจว่าผู้เรียนต้องการที่จะเรียนรู้สิ่งใด และจะเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีใด นอกจากนี้ผู้เรียนจำเป็นต้องตั้งวัตถุประสงค์ และมาตรฐานที่สามารถใช้วัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนด้วย

4.2 การควบคุมการใช้ภาษา (Monitoring) คือ การที่ผู้เรียนสามารถทราบได้ว่าตนมีข้อผิดพลาดในการใช้ภาษา และสามารถเรียนรู้ได้จากข้อผิดพลาดของตน ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้อันเป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษา

4.3 การประเมินผลการเรียนรู้ (Checking Outcomes) คือ การที่ผู้เรียนให้ความสนใจกับผลของความพยายามในการเรียนหรือการใช้ภาษาที่สอง การประเมินผลการเรียนอย่างถ่องแท้จะเป็นวัตถุประสงค์ของผู้เรียนในการตัดสินใจใช้วิธีการเรียนรู้นั้น ๆ

จากประเภทของกลวิธีการเรียนรู้ภาษาที่กล่าวข้างต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่า Oxford และ Wenden ต่างก็ให้ความสำคัญของกลวิธีอภิปัญญาในการเรียนภาษาที่สอง กล่าวคือ กลวิธีอภิปัญญาเป็นกลวิธีที่สนับสนุนให้ผู้เรียนควบคุมการใช้ความคิด และยังเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนชี้นำตนเองในการเรียนรู้ (Self-Directed Learning) รวมทั้งสามารถช่วยให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาในการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 มาตรา 24 วรรคสอง ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

ในการเรียนการสอนฟังภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ผ่านมานั้น ส่วนใหญ่มุ่งเน้นในด้านผล (Products) แต่ขาดการมุ่งเน้นในกระบวนการ (Process) จึงส่งผลให้ผู้เรียนส่วนมากขาดแนวทางในการฟัง มีความวิตกกังวลสูงในการฟัง ขาดความกระตือรือร้นในการฟัง และมีทัศนคติในแง่ลบต่อการฟัง ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้กลวิธีการฟัง และสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในรูปแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Vogely, 1999, p. 107)

นักการศึกษาจำนวนมากกล่าวว่า กลวิธีที่เหมาะสมกับการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ คือ กลวิธีอภิปัญญา ดังเช่น Marques (2001) ได้เสนอความคิดเห็นว่า การฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในอภิปัญญา จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนความรู้ ทักษะ และความสามารถไปใช้ในบริบทการเรียนรู้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ และยังเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาให้ผู้เรียนสะท้อนกระบวนการคิดของตนเอง ซึ่งมีความเห็นพ้องกันกับ Vandergrift (1999, p. 174) ที่กล่าวว่า การฝึกกลวิธีอภิปัญญาในการฟังให้กับผู้เรียนส่งผลต่อความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษสูงกว่าการสอนแบบปกติ และส่งเสริมการพัฒนาการฟังในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ เห็นได้จากงานวิจัยที่ศึกษาถึงความแตกต่างในการใช้กลวิธีระหว่างผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพสูงและผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลวิธีอภิปัญญาในการฟังช่วยส่งเสริมให้การฟังภาษาที่สองประสบความสำเร็จ และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะงานในด้านการฟัง (O'Malley & Chamot, 1990; Vandergrift, 1997b) นอกจากนี้ จากผลการวิจัยของ Thompson & Rubin (1996, pp. 332-337) ที่สอนกลวิธีอภิปัญญา และกลวิธีความรู้ความเข้าใจในการฟังเพื่อความเข้าใจให้กับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำลังเรียนภาษารัสเซีย โดยแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกได้รับการสอนกลวิธีอภิปัญญา

และกลวิธีความรู้ความเข้าใจ ส่วนกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มที่ได้รับการสอนกลวิธีการฟังโดยใช้กลวิธีอภิปัญญา และกลวิธีความรู้ความเข้าใจมีคะแนนในการฟังสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ Pressley, Haris & Guthrie (1992) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การที่นักเรียนได้ฝึกใช้กลวิธีการฟังอย่างมีประโยชน์ ความสามารถนี้จะติดตัวและทำให้นักเรียนชั้นนำตนเองได้รวมทั้งทำให้นักเรียนมีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษและการฟังในสถานการณ์อื่น ๆ ได้

อย่างไรก็ตาม Elyse et al. (2001) & Adkins (1997) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยด้านอภิปัญญาที่ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนอาจตระหนักถึงการใช้กลวิธีอภิปัญญาบางประเภท แต่ผู้เรียนมักจะไม่เข้าใจถึงการนำไปประยุกต์ใช้ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการสอนการฝึกใช้กลวิธีอภิปัญญาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้กลวิธีอภิปัญญาในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ และตรวจสอบการใช้กลวิธีอภิปัญญาด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Adkins ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การนำกลวิธีอภิปัญญาไปประยุกต์ใช้เป็นหลักสำคัญที่นำไปสู่การเป็นนักคิดที่มีทักษะและเป็นผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ

จากแนวคิดดังกล่าว นักการศึกษาจำนวนมากจึงได้เสนอว่าก่อนที่จะฝึกกลวิธีอภิปัญญา ผู้สอนควรคำนึงถึงหลักการฝึกกลวิธีอภิปัญญาที่สำคัญ กล่าวคือ นอกจากการฝึกที่เน้นด้านกระบวนการเรียนรู้แล้วยังต้องคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างพุทธิปัญญา อภิปัญญา องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย (Affective Principle) ระดับของผู้เรียน การอภิปรายร่วมกัน และการถ่ายโอนการเรียนรู้ด้วย (Simon, 1994) นอกจากนี้ควรฝึกให้ผู้เรียนตระหนักว่าตนเองต้องเรียนอะไร มีเป้าหมายอะไร อีกทั้งควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงประโยชน์ของกลวิธีอภิปัญญาในประเภทต่าง ๆ รวมทั้งแจ้งเกี่ยวกับโอกาสและวิธีที่จะใช้กลวิธีอภิปัญญาในประเภทนั้น ๆ (Derry & Murphy, 1986)

เนื่องจากกลวิธีอภิปัญญาในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษมีความจำเป็นในการสอนฟังภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ และยังสามารถถ่ายโอนในการเรียนวิชาอื่น ๆ นักการศึกษาจำนวนมากจึงได้เสนอหลักการของกลวิธีอภิปัญญาในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษไว้หลากหลาย สำหรับวิธีการฝึกกลวิธีอภิปัญญาในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ยึดรูปแบบการฝึกกลวิธีอภิปัญญาในการฟังของ Vandergrift (1999,

pp. 172-173) และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนการสอนฟังภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กิจกรรมก่อนการฟัง ใช้การวางแผนการฟัง (Planning) ประกอบด้วย กลวิธีย่อย ดังนี้

1.1 การคิดล่วงหน้าเกี่ยวกับบทเรียนใหม่แล้วเชื่อมโยงกับความรู้เดิม โดยผู้สอนให้นักเรียนเขียนศัพท์หรือสำนวนที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่อง และเขียนข้อมูลสำคัญที่คาดว่าจะอยู่ในเรื่องที่ฟัง นอกจากนี้ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์ในการฟังเพื่อให้นักเรียนรู้ข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นต้องฟัง ซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการเลือกประเด็นความสนใจ (Selective Attention) คือการให้ความสนใจเป็นพิเศษกับรายละเอียดเฉพาะเรื่อง

1.2 การทำนายหรือคาดเดาเรื่องที่ฟังล่วงหน้า โดยผู้สอนถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนทำนายหรือคาดเดาเรื่องที่ฟัง หรือจัดกลุ่มให้อภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อที่จะฟัง นอกจากนี้ผู้สอนอาจจะให้แบบฝึกหัดแบบโคลส (Cloze Exercise) หรือแบบฝึกหัดอื่น ๆ เช่น การเติมคำหรือข้อความลงในตารางที่กำหนดให้ หรือการจับคู่ข้อความที่สัมพันธ์กัน เป็นต้น ที่สามารถฝึกให้นักเรียนทำการทำนายในสิ่งที่คาดหมายว่าจะต้องฟัง

1.3 การมุ่งความสนใจกับคำศัพท์หรือมโนทัศน์ที่สำคัญของเรื่องที่ฟัง ผู้สอนฝึกให้นักเรียนมีความสามารถใช้ตัวชี้แนะหรือเนื้อความข้างเคียง ช่วยในการคาดหมาย คำศัพท์ สำนวน หรือข้อความที่ผู้เรียนไม่รู้จัก

ขั้นที่ 2 กิจกรรมระหว่างฟัง ใช้การตรวจสอบการฟัง (Monitoring) ซึ่งในระหว่างกิจกรรมการฟัง นักเรียนดำเนินการตรวจสอบความเข้าใจและตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้กลวิธีของตนเอง โดยจำเป็นต้องประเมินสิ่งที่ต้องทำความเข้าใจ ซึ่งได้แก่

2.1 การฟังแล้วหยุดเป็นช่วงเพื่อย่อและทบทวนใจความสำคัญ ซึ่งผู้สอนจะแบ่งสัดส่วนการฟัง เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปและทบทวนใจความสำคัญของแต่ละส่วนของเนื้อเรื่องที่ฟัง

2.2 การตรวจสอบผลการทำนายที่ตั้งไว้ และตั้งการทำนายใหม่ ขณะฟัง ต้องหาคำตอบให้แก่การทำนายไว้ตอนแรก และเมื่อพบข้อเท็จจริงใหม่จะต้องปรับการคาดคะเนหรือตั้งขึ้นใหม่ พร้อมทั้งตรวจสอบไปเรื่อย ๆ

ขั้นที่ 3 กิจกรรมหลังการฟัง ใช้การประเมินการฟัง (Evaluation) โดยผู้เรียนประเมินผลของกลวิธีที่ใช้และประเมินผลของงานที่ฟัง กล่าวคือ ผู้สอนให้ผู้เรียนสะท้อนประสบการณ์ (Reflection) เกี่ยวกับกลวิธีที่ผู้เรียนใช้โดยการถามว่า เด่าหรือสรุปความหมายของคำบางคำได้อย่างไร ทำนายถูกได้อย่างไร ใช้กลวิธีอะไรในการฟัง อื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ขณะทำการฝึกในแผนการสอนที่ 5-8 ซึ่งเป็นแผนการฝึกใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังแบบบูรณาการ ยังใช้แบบสำรวจการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟัง เพื่อศึกษาปริมาณและลักษณะการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังของนักเรียนขณะได้รับการฝึก พร้อมกันนี้ยังให้นักเรียนเขียนเกี่ยวกับการสะท้อนประสบการณ์ เพื่อศึกษาความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟัง

อาจกล่าวได้ว่าการฝึกใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษเป็นการสอนฟังแนวใหม่ กล่าวคือ เป็นการสอนที่เปลี่ยนจุดเน้นจากผลงาน (Performance) มาที่การเพิ่มพูนการควบคุมตนเอง และการตระหนักถึงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางให้ผู้เรียนสามารถระดมองค์ความรู้ และสามารถพัฒนาศักยภาพให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้กลวิธีในการฟังในสถานการณ์อื่น ๆ ได้

จากแนวคิดที่ว่า กลวิธีอภิปัญญาเป็นกลวิธีที่มีอยู่ในตัวคน และเป็นสิ่งที่ฝึกและพัฒนาได้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำกลวิธีอภิปัญญาในการฟังไปฝึกให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีและสามารถใช้ในการชี้นำตนเองในสถานการณ์อื่น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งครู อีกทั้งสนใจที่จะศึกษาถึงการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังของนักเรียน โดยมีคำถามในการวิจัยดังต่อไปนี้ ถ้านักเรียนได้รับการฝึกใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟัง นักเรียนจะมีการใช้กลวิธีอภิปัญญาเพิ่มขึ้นหรือไม่ในแต่ละแผนการสอน คือ แผนการสอนที่ 5-8 ซึ่งเป็นแผนการฝึกใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังแบบบูรณาการ อีกทั้งนักเรียนจะมีลักษณะการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังอย่างไร และนักเรียนจะมีความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังหรือไม่ และมีลักษณะความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังอย่างไร นอกจากนี้หลังจากได้รับการฝึกใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังแล้ว นักเรียนจะสามารถถ่ายโอนกลวิธีอภิปัญญาในการฟังในสถานการณ์อื่น ๆ หรือไม่ และมีลักษณะการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังในสถานการณ์อื่น ๆ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการฝึกใช้กลวิธีอภิปัญญา
2. เพื่อศึกษาการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังขณะได้รับการฝึก
3. เพื่อศึกษาการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังในสถานการณ์อื่น ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

หลังจากนักเรียนได้รับการฝึกใช้กลวิธีอภิปัญญา นักเรียนมีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษดีขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากร ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่ลงเรียนวิชาภาษาอังกฤษฟัง-พูด (อ 024) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544
2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมเรื่อง การฟังข่าว บทสนทนา เรื่องเล่า และบทสัมภาษณ์
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การฝึกใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟัง
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ การใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังขณะได้รับการฝึก ซึ่งประกอบด้วย ปริมาณการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟัง ลักษณะการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟัง ความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟัง และการใช้กลวิธีอภิปัญญาในการฟังในสถานการณ์อื่น ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การฝึกใช้กลวิธีแก้ปัญหาในการฟัง หมายถึง การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กลวิธีแก้ปัญหาในการฟัง ดังข้อมูลต่อไปนี้

1. การวางแผนการฟัง (Planning) ประกอบด้วย การคิดล่วงหน้าเกี่ยวกับบทเรียนใหม่แล้วเชื่อมโยงกับความรู้เดิม การทำนายหรือการคาดเดาเรื่องที่ฟังล่วงหน้าและการมุ่งความสนใจกับกับคำศัพท์หรือมโนทัศน์ที่สำคัญของเรื่องที่ฟัง

2. การตรวจสอบการฟัง (Monitoring) ประกอบด้วย การตรวจสอบการทำนายที่ตั้งไว้ และการตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง

3. การประเมินการฟัง (Evaluation) ประกอบด้วย การประเมินผลของกลวิธีที่ใช้ และการประเมินผลของความสามารถในการฟัง

ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถของผู้ฟังในการเข้าใจสิ่งที่ได้ฟัง 2 ระดับ คือ ระดับความหมายตรงตามตัวอักษร (Direct Meaning) และการตีความ (Inferred Meaning) ความสามารถดังกล่าววัดได้จากแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ

การใช้กลวิธีแก้ปัญหาในการฟังของนักเรียนขณะได้รับการฝึก หมายถึง การใช้กลวิธีแก้ปัญหาในการฟังทั้ง 3 ประเภท คือ การวางแผน การตรวจสอบ และการประเมินการฟังระหว่างเรียนรู้ในแผนการสอนที่ 5-8 ซึ่งเป็นแผนการสอนแบบบูรณาการ และความตระหนักถึงความสำคัญของการใช้กลวิธีแก้ปัญหาในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ

การใช้กลวิธีแก้ปัญหาในการฟังในสถานการณ์อื่น ๆ หมายถึง การถ่ายโอนการใช้กลวิธีแก้ปัญหาในการฟัง วิชาภาษาอังกฤษ (อ 017) ภาษาอังกฤษ (อ 025) ภาษาญี่ปุ่น คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา และการฟังทั่วไปในชีวิตประจำวัน หลังการทดลองสิ้นสุดลง 3 สัปดาห์

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษมาตรฐานพื้นฐานตอนปลาย (Advanced Fundamental English) และกลุ่มวิชาพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษ ในรายวิชาภาษาอังกฤษ ฟัง-พูด (English Listening - Speaking) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการปรับปรุงการสอนทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ และในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สร้างแบบเรียนในการผลิตหนังสือเรียน แบบฝึกหัด ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการไปปรับใช้ในการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ